

Rīgā, 2016. gada 24. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Pļavu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/7

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Blankenfeldes muižas aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Blankenfeldes muižas aleju (6) sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā).

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši

aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes kartētas, izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Blankenfeldes muižas aleju iegūta, apzinot pieejamo informāciju interneta resursos un Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.

3. Alejas aizsardzības statuss

Blankenfeldes muižas aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Blankenfeldes muižas alejas kā dabas pieminekļa statusu, aizsardzības un izmantošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Blankenfeldes muižas aleja atrodas Jelgavas novada Vilces pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Jelgavas novada teritorijas plānojums 2011. – 2023. gadam
- Jelgavas novada attīstības programma 2011. – 2017. gads
- Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2033.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020
- Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015 - 2030

Jelgavas novada teritorijas plānojuma 2011. – 2023. gadam paskaidrojošajā daļā Blankenfeldes muižas aleja atzīmēta kā valsts nozīmes aizsargājamā aleja saskaņā ar 22.11.2005. MK noteikumiem Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”. Tāpat aleja kā aizsargājamā aleja attēlota teritorijas plānojuma grafiskajā daļā – Vilces pagasta plānotās (atļautās) izmantošanas kartē.

Jelgavas novada attīstības programmā 2011. – 2017. gadam Blankenfeldes muižas aleja kā aizsargājama aleja saskaņā ar 22.11.2005. MK noteikumiem Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” minēta vides pārskata daļā.

Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014 – 2033 nav informācijas par Blankenfeldes muižas aleju.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programmā 2015 – 2020 Blankenfeldes muižas aleja konkrēti nav minēta, tomēr Zemgales plānošanas reģionā esošās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas kopumā raksturotas kā ļoti vērtīgs reģiona dabas resurss. Attīstības programmas rīcības plānā kā viena no rīcībām iekļauta rīcība (ID R 4.1.2.) “veicināt dabas/zaļo teritoriju un kultūrvides objektu sakārtošanu un iesaisti saimnieciskās darbības aprītē daudzfunkcionālas un kvalitatīvas ainavas veidošanai”.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentu vides sadaļā uzskaitītas Zemgales plānošanas reģiona īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, tomēr uzskaitījumā nav iekļautas aizsargājamās alejas.

Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015 - 2030 aizsargājamās alejas tieši nav minētas. Stratēģijā iekļautajās vadlīnijās dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma ilgtspējīgai attīstībai cita starpā dotas vadlīnijas sekmēt dabas ainavu saglabāšanu, atjaunošanu un rekultivāciju, saglabāt bioloģisko daudzveidību, kā arī veicināt ainavu, kultūras un dabas mantojuma saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu tūrisma attīstībai.

5. Alejas apsekošana

Aleja apsekota 2016. gada 17. augustā plkst. 12:00 -13:15. Apsekošanas sākumā ir vēss, vējains laiks ar nokrišņiem, vēlāk daļēji mākoņains laiks bez nokrišņiem.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Blankenfeldes alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 17. pielikumā. Blankenfeldes muižas aleja izvietota gar zemes ceļu virzienā no Blankenfeldes muižas vārtiem līdz pagriezianam uz Onkuļu mājām. Alejā aug dažādu sugu (pārsvarā oši, kastaņas, liepas) mazu līdz lielu dimensiju koki. Aleja kopumā diezgan fragmentāra ar dažāda garuma tukšiem posmiem kādā no alejas koku rindām (1. -2. attēls). Ap lielu daļu alejas koku garāka zāle, atstātas koku jaunās atvases.

1.attēls. Skats uz Blankenfeldes muižas aleju pie pagrieziena uz Vilci. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

2. attēls. Skats uz Blankenfeldes muižas aleju tās vidusdaļā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Alejai piegulošo teritoriju veido lauksaimniecības zemju ainava ar atsevišķām lauku viensētām.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā.

Alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejā konstatētas 2 īpaši aizsargājamās ķērpju sugas – bālā sklerofora *Sclerophora pallida* (2 atradnes) un kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum* (1 atradne). Visas 3 sugu atradnes atzīmētas uz ošiem. Abām sugām atradņu skaits alejā ir neliels tomēr tās ir labā stāvoklī. Aleja kopumā ir izolēta, tāpēc abu sugu saglabāšana ir cieši saistīta ar alejas kokiem. Fragmentētā lauksaimniecības zemju ainavā arī nelielas sugu atradnes ir nozīmīgas no īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa. Var secināt ka Blankenfeldes muižas aleja ir nozīmīga no īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa vietējā mērogā.

3.attēls. Īpaši aizsargājamā ķērpju suga *Pleurosticta acetabulum* mitrā stāvoklī uz oša Blankenfeldes muižas alejā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

Alejā konstatēto īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā lielākais risks saistāms ar atradņu izzušanu, jo atradņu skaits ir neliels, līdz ar to, piemēram, sugai *Pleurosticta acetabulum* (3. attēls) ejot bojā vienīgajam atradnes kokam, praktiski izzūd visa atradne alejā. Ilgstoši saglabājot atradnes kokus (ja vien koks dabiski neiet bojā), kā arī tuvumā esošos potenciālos atradnes kokus, ir iespējama sugas saglabāšana ilgtermiņā, tai izplatoties uz blakus esošajiem kokiem. *Sclerophora*

pallida projekta ietvaros apsekotajās alejās konstatēta uz ošiem, kļāvām un gobām, Blankenfeldes muižas alejā suga atrasta uz lielāko dimensiju ošiem. *Pleurosticta acetabulum* alejās konstatēta uz dažādu sugu kokiem, pārsvarā uz liepām, bet Blankenfeldes alejā – uz vidēja diametra oša. Abu sugu saglabāšanai alejā nepieciešama alejas aizsardzība kopumā, kā arī prioritāri saglabājamas īpaši aizsargājamo ķērpju sugu atradnes koki un tiem tuvumā esošie koki, lai nodrošinātu šīm sugām labākas izplatīšanās iespējas. *Sclerophora pallida* atradņu tuvumā prioritāri saglabājami lielu dimensiju oši. Aleja ir fragmentāra, tāpēc ilgtermiņā ieteicams vietās, kur vecākie koki izkrituši vai nozāģēti, aleju atjaunot, stādot jaunus kokus, no īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa ieteicams stādīt ošus.

9. Alejas kultūrvēsture

Blankenfeldes muižas aleja pieder pie Blankenfeldes muižas apstādījumiem. Blankenfeldes muižas aleja bijusi noteikta kā aizsargājams dabas piemineklis vēl pirms 1940. gada, kad tā ar valdības 1931. gada 31. augusta rīkojumu iekļauta sarakstā Nr. 14 aizsargu mežiem, parkiem, alejām un dabas pieminekļiem.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Nemot vērā apkopoto informāciju par alejā sastopamajām īpaši aizsargājamajām sugām, alejas kultūrvēsturi un alejas ainavisko situāciju, ieteicams aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Jelgavas novada teritorijas plānojums 2011. – 2023. gadam. Pieejams: <http://www.jelgavasnovads.lv/lv/pasvaldiba/publiskie-dokumenti/jelgavas-novada-teritorijas-planojums-2011--2023-gadam/>

Jelgavas novada attīstības programma 2011. – 2017. gads. Apstiprināta ar Jelgavas novada domes 2011. gada 20. jūnija sēdes lēmumu Nr. 6 §. Pieejama: <http://www.jelgavasnovads.lv/lv/pasvaldiba/publiskie-dokumenti/jelgavas-novada-attistibas-programma-2017-2023-gadam/>

Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2033. Apstiprināta ar Jelgavas novada domes 2014. gada 28. maija lēmumu. Pieejama: <http://www.jelgavasnovads.lv/lv/pasvaldiba/publiskie-dokumenti/jelgavas-novada-ilgtspējīgas-attīstības-stratēģija-2014--2033-gadam/>

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2015-2020. Apstiprināta ar Zemgales plānošanas reģiona padomes 2015. gada 18. augusta lēmumu Nr. 131 (protokols Nr. 27). Pieejama: http://www.zemgale.lv/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=98&Itemid=100089

Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015 – 2030. Apstiprināta ar Zemgales plānošanas reģiona padomes lēmumu Nr. 130 (Protokols Nr. 27). Pieejama: http://www.zemgale.lv/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=99&Itemid=100089

13. Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

Saraksts Nr. 14 aizsargu mežiem, parkiem, alejām un dabas pieminekļiem: Valdības 1931. gada 31. augusta rīkojums, Valdības Vēstnesis, 1931. gada 2. oktobrī, Nr. 221. Pieejams: www.periodika.lv

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča
Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;
sugu grupā: sūnas
Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.